

1. Bazı Zararlı Alışkanlıklar

Yüce Allah, bizleri pek çok kabiliyet ve bilgi ile donatmıştır. Bizlerden de bunları iyi ve güzel işlerde kullanmamızı ister. Kendimize, diğer insanlara, canlılara ya da çevreye zarar veren her türlü alışkanlık ve davranışı yasaklar. Bunların başlıcaları şu şekilde sıralanabilir:

- ✓ Alkollü içki içmek,
- ✓ Uyuşturucu kullanmak,
- ✓ Sigara içmek
- ✓ Kumar oynamak

2. Alkollü İçki İçmek ve Uyuşturucu Kullanmak

Akıl ve irade sahibi olmak insanı diğer varlıklardan ayıran en temel özelliklerdir. Akıl, insanın iyi ile kötüyü ayırt etmesini; irade ise iyi ile kötü arasında tercih yapmasını sağlar. Akıl ve iradenin sağlıklı kullanılmaması durumunda kişi yaratılış amacına uygun hareket edemez. Bu yüzden akla zarar veren her türlü davranış yasaklanmıştır.

"Ey iman edenler! İçki/uyuşturucu, kumar (şans oyunları), diki-li taşlar (putlar), fal okları şeytan işi iğrenç şeylerdir. Bunlardan kaçın ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan içki ve kumar yoluyla aranızda düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz değil mi?" **[Maide Suresi 90-91. ayetler]**

Peygamberimizde **"Sarhoşluk veren her içki haramdır."**, **"İçkiden sakınınız. Çünkü içki bütün kötülüklerin anasıdır."** buyurarak içkiden sakınılmasını istemiştir. Alkollü içecekler ve uyuşturucu maddeler beyin ve merkezi sinir sistemini olumsuz yönde etkiler. Bu nedenle bu maddeler, aklımızı kullanmayı engeller ve irademizi sınırlandırır.

Alkol ve uyuşturucu maddenin kişiye verdiği en büyük zarar bağımlılıktır. İnsanlar çevresindeki insanlara, diğer canlılara ve nesnelere birbirinden farklı şekillerde ilgi ve sevgi besler. Bunun sonucunda onlara yönelik olarak farklı biçimde bağlanma gösterebilir. Bu bağımlılığın tutku ve tutsaklık durumuna gelmesi bağımlılık olarak adlandırılır. Bu durumdaki bireyde stres ve kaygı seviyesi yüksek olduğundan, akıl ve iradenin sağlıklı bir şekilde kullanılması mümkün değildir. Alkol ve uyuşturucu madde kullanımının, birey ve toplum sağlığına birçok zararı vardır.

Beden sağlığını bozan bir diğer alışkanlık da sigaradır. Sigara, insan sağlığına zararlı birçok kimyasal madde içerir. Sigaranın zararlarının hafife alınmasından dolayı her yıl milyonlarca insan hayatını kaybetmektedir. Sigara dışında da insan sağlığını tehdit eden bazı tütün ürünleri (nargile vb.) vardır. Bu ürünleri kullanmak da sigara içmek gibi insan vücudunun çeşitli bölgelerinde kalıcı zarar meydana getirir.

Alkollü içki içmek, uyuşturucu madde kullanmak veya sigara içmek gibi davranışlar sadece bize değil; ailemize, sevdiğimizlere, akrabalarımıza, çevremize, yaşadığımız topluma ve devletimize zarar verir. Yeteneklerimizi kullanmamızı engeller ve üretkenliğimizi azaltır. Bu durum bizi maddi ve manevi olarak zarara uğratar.

3. Kumar Oynamak

İslam dini kişinin emeğine dayanan, hayırlı ve güzel işlerden elde edilen geliri helal kazanç olarak kabul eder. Bir emeğe dayanmayan ve şans faktörünü barındıran çeşitli oyunları içeren kumar haram kılınmış bir haksız kazanç yoludur. Çünkü kumar, başkasının malını veya parasını şansa bağlı olarak ve hiçbir emek harcamadan elde etmeye çalışmaktır.

"Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin..." ayetiyle ve Hz. Peygamber'in; **"Kesinlikle hiç kimse kendi el emeğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir."** sözüyle meşru kazanç elde etme yolu Müslümanlara gösterilmiştir.

Cahiliye Dönemi'nin Arap toplumunda fal okları ve zarla oynanan bazı oyunlar kumar olarak nitelendirilirdi. Günümüzde ise kumar; sanal ortamda veya salonlarda oynanan şans oyunları, piyango biletleri, bahisler ve kumar makineleri, gibi çeşitli şekillerde oynanmaktadır. Maddi bir değer ifade eden ve kazanç karşılığında oynanan her türlü şans oyunu kumar kapsamına girmektedir.

Eğlenmek ve mutlu olmak insani bir ihtiyaç olduğundan oyun ve eğlence maksatlı yapılan davranışlar, insanlar arası ilişkilerde faydalıdır. Fakat eğlence anlayışı insan onur ve haysiyetine yakışmayan davranışları içermemelidir. Bir oyun veya eğlence, kendimize veya başkalarına zarar vermemeyi ve helal kazancı içermelidir. Kumar oynamak hem kişinin kendisini hem de sorumlu olduğu insanları maddi ve manevi zarara uğratmaktadır.

Kumar Oynamanın Bireysel ve Toplumsal Zararları

- ✓ Ülke ekonomisine zarar verir.
- ✓ Meslek hayatını olumsuz etkiler.
- ✓ Sosyal ilişkileri zedeler.
- ✓ Aile huzurunu bozar.
- ✓ Haksız kazanca yol açar.
- ✓ Zaman nimetini boşa harcar.
- ✓ İradeyi zayıflatır.
- ✓ Sağlıklı karar almayı engeller.
- ✓ Maddi zarara uğratar
- ✓ Ruh ve beden sağlığını bozar.
- ✓ Bağımlılığa yol açar.

4. Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri

İslam'ın yasakladığı alkol, kumar ve sigara gibi zararlı alışkanlıklara başlama noktasında birçok sebep olsa da özellikle aile ortamı ve sosyal çevrenin(arkadaş) bunda en etkili faktör olduğu söylenebilir.

Arkadaş ortamı, alışkanlıklarımızı ve artakalan zamanımızı değerlendirme şeklimizi etkiler. Bir gruba dahil olma, özenme, kendini kanıtlama isteği veya iddialaşma gibi etkenler de bizi bu olumsuz davranışlara iten sebepler arasındadır.

İnsanı kötü alışkanlıklara iten sebeplerden biri de çözümsüz zannedilen sorunlardır. Kişi yaşadığı acıyı unutmak ister, zihni uyuşturmakla da sorundan uzaklaşacağını zanneder. Kötü alışkanlıklar sorunu çözmediği gibi bu sorunların artarak devam etmesine sebep olur. İnsanın gerçeğe yüzleşmesini engeller.

Zararlı Alışkanlıklara Başlamada Etkili Faktörler

- ✓ Ebeveynin alışkanlıkları
- ✓ Aile içi iletişimsizlik
- ✓ Arkadaş ortamı
- ✓ Çevrenin tutumu
- ✓ Eğitimsizlik
- ✓ Merak duygusu

5. Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları

Sahip olduğumuz değerlerin oluşmasında kişisel özellikler, aile, arkadaş, eğitim ve çevre gibi unsurların önemli bir rolü vardır. Hayata dair ilk izlenimlerimizi ve tecrübelerimizi ailemizden ediniriz. Kötü alışkanlıklardan uzak durma bilincini de aile ortamında kazanırız. Bu alışkanlıkların zararlarını gözlemleyerek, irademizle kendimizi bunlardan koruyabiliriz.

Kötü alışkanlık ve davranışlardan korunmada bize önemli sorumluluklar düşer. Aile, toplum ve devlet bu konuda sorumluluk üstlenen diğer unsurlardır. Kişi, aile, toplum ve devlet üzerine düşen görevleri yerine getirdiği takdirde; maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan ve kötü davranışlardan uzak duran bireyler yetişir.

- ✓ Birey olarak öncelikli görevimiz kendimize değer vermektir. Değer vermek de kendimizi tanımakla; fiziki özelliklerimiz, yetenek ve karakterimizle birlikte kendimizi olduğumuz gibi kabul etmekle mümkündür.
- ✓ İstemediğimiz bir teklifle karşılaştığımızda, karşımızdakine kim olursa olsun açık bir şekilde "Hayır!" diyebilmeliyiz. Nitekim "Hayır!" diyebilmek zararlı alışkanlıklar söz konusu olduğunda bizler için hayatî bir öneme sahiptir.
- ✓ Güzel ahlaklı kişilerle arkadaş olmayı tercih etmeliyiz. Çünkü birçok kötü alışkanlık ve davranış, yanlış seçilmiş arkadaşlar etkisiyle başlar.
- ✓ Sosyal hayatımızda kötü alışkanlıkların olduğu mekanlardan kaçınılıyoruz.
- ✓ İşlerimizden artakalan zamanımızı sportif veya sanatsal bir faaliyetle uğraşarak değerlendirmemiz, bizi kötü alışkanlıklardan uzaklaştırır.
- ✓ Ailemizle sıkıntılarımızı paylaşmalı ve sorunlarımızı onlarla birlikte çözmeye çalışmalıyız.

Toplumumuzda kötü alışkanlık ve davranışların önlenmesi için çeşitli sivil toplum kuruluşları vardır. Bu kuruluşlar gönüllü insanların faaliyetleri ile ayakta durur. Alkol, sigara, uyuşturucu ve kumar gibi kötü alışkanlıklara ve bağımlılıklara karşı mücadele eden Yeşilay Cemiyeti bu kuruluşlardan bir tanesidir. Toplumumuzda üstlenilmiş bu tür gönüllü faaliyetler devletin de bu mücadeledeki yükünü hafifletir.

Birey ve toplum sağlığını korumak devletin görevleri arasındadır. Anayasada yer alan "Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır." hükmü de bunu ifade eder. Bu madde gereği toplu kullanıma açık veya kapalı alanlarda sigara yasağı uygulanır. Sigara, uyuşturucu ve alkol bağımlılığı gibi rahatsızlıkların tedavisi için gerekli sağlık birimleri oluşturulmuştur.

6. Başkalarına Zarar Vermek: Kul Hakkı

İnsanın, diğer insanlara karşı ihlal etmemekle sorumlu olduğu haklara kul hakkı denir. İnsanı sahip olduğu haklardan mahrum bırakan, bu hakların kullanımını engelleyen ve haksız kazanç elde edilen her türlü davranış kul hakkı kapsamındadır.

Devlet malına zarar vermek, bir sınavı kopya ile geçmek, kaçak elektrik ve su kullanmak, vergi kaçırarak ve görevi kötüye kullanmak gibi davranışlar, haksız kazanç sağladığı ve başkasının hakkını ihlal ettiği için kul hakkı kapsamındaki davranışlardır.

"Ölçüde ve tartıda hile yapanların vay haline! Onlar insanlardan (bir şey) ölçüp aldıkları zaman tam ölçerler. Fakat kendileri onlara bir şey ölçüp yahut tartıp verdikleri zaman eksik ölçüp tartarlar..." [Mutaffifin Suresi 1,2,3. ayetler]

"Kim bir kul hakkı yemişse derhal o kardeşiyle helalleşsin. Çünkü kıyamet günü dirhem de geçmez, dinar da. Böyle olunca hak yiyen kişinin sevapları alınır, hakkını yediği adama verilir. Eğer sevapları yoksa o hakkını yediği adamın günahları buna yüklenir." [Hadis]

İçki, uyuşturucu ve kumar gibi kötü alışkanlık ve davranışlar akıl ve iradenin sağlıklı işleyişini bozar. Bu da kişinin düşünerek hareket etmesini engeller. Söz ve davranışlarında iradesini yitirmiş kişi de kul hakkını doğuran davranışlar sergileyebilir.

7. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s.)

Hz. Yahya (a.s.) kendisi gibi bir peygamber olan Hz. Zekeriya'nın (a.s.) oğluydu. Hz. Zekeriya (a.s.) bir gün rabbine yönelerek "... Rabbim! Bana tarafından hayırlı bir nesil bağışla. Şüphesiz sen duayı hakkıyla işitensin." "...Rabbim! Beni yalnız bırakma! Sen varislerin en hayırlısıdır." diye yakarıştta bulundu. Yüce Allah duasına karşılık verdi. "Ey Zekeriya! Biz sana bir oğul müjdeleriz ki, onun adı Yahya'dır..." diyerek ona Hz. Yahya'yı (a.s.) müjdeledi.

Yüce Allah, Hz. Zekeriya'ya (a.s.) oğlu Hz. Yahya'yı (a.s.) ismini anarak müjdelediği gibi aynı zamanda onu bir peygamber olarak dünyaya getireceğini de bildirmişti. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmiştir: "Zekeriya mabedde durmuş namaz kılarak meleklere ona şöyle nida ettiler: Allah sana kendisi tarafından bir kelimeyi (İsa'yı) tasdik edici, efendi, iffetli ve salihlerden bir peygamber olarak Yahya'yı müjdeler."

Hız. Yahya (a.s.), henüz çocuk yaşta iken kendisine hikmet, kalp yumuşaklığı ve safiyet verildi. Hız. Yahya güzel yaratılışlı, merhametli ve iffetliydi. Öfke, nefret, kıskançlık gibi kötü duygulardan arınmıştı. Allah'ın sevgisini kaybetmekten korkan bir kul, anne-babasına itaat eden hayırlı bir evlattı. Kur'an-ı Kerim onun güzel ahlakını şöyle dile getirir: "**O, ana-babasına çok iyi davranırdı; o, isyankâr bir zorba değildi.**"

Hız. Zekeriya'nın (a.s.) vefatından sonra tebliğ vazifesi Hız. Yahya (a.s.) ile devam etti. Hız. Yahya (a.s.), kendisinden önce gelen peygamberleri tasdik ettiği gibi kendisinden sonra gelecek olan Hız. İsa'nın (a.s.) peygamberliğini de tasdik etmişti. Yüce Allah; Hız. Yahya'ya (a.s.), büyüüp olgunlaşınca Tevrat'a sahip çıkıp hükümlerine uymasını ve içinde yaşadığı halkı doğru yola çağırmasını emretti. Ancak Hız. Yahya'nın (a.s.) peygamberliği çok kısa sürdü. Hız. Yahya (a.s.), tebliğine karşı çıkarlar tarafından şehit edildi.

8. Bir Sure Tanıyorum: Tebbet Suresi ve Anlamı

- ✓ Kur'an-ı Kerim'in 111. suresidir.
- ✓ Mekke'de indirilmiştir.
- ✓ 5 ayetten oluşur.
- ✓ Tebbet suresi, "**Mesed Suresi**" olarak da adlandırılmaktadır.
- ✓ İslam'ın en azılı düşmanlarından Hız. Peygamberin amcası Ebu Leheb hakkında indirilmiştir.

Tebbet. "Yuh olsun, kahrolsun, perişan olsun" anlamına gelen bir sözcüktür.

İslamiyet müşriklerin engellemelerine rağmen yayılırken Ebu Leheb ve taraftarları inananlara eziyet ve baskı uyguluyordu. Ebu Leheb, Hız. Muhammed'i (s.a.v.) tebliğ vazifesinden alıkoymaya çalışır; bu uğurda ona eziyet etmekten geri durmazdı. Eşi Ümmü Cemil de Hız. Peygamberin evinin önüne ve geçeceği yollara dikenler serperdi.

Eşi ile birlikte İslam'ın yayılmasını önlemek ve inananlara eziyet etmek konusunda halkı kıskırtırlardı. Yüce Allah, bu yaptıkları sebebiyle Tebbet suresini Hız. Muhammed'e (s.a.v.) vahyederek Ebu Leheb ve karısını kesin bir şekilde uyarmıştır. Yaptıkları eziyetler karşılığında azaba uğrayacaklarını haber vermiştir.

Bu dünyada Allah'ın (c.c.) emirlerini yalanlayan, İslam'a, hak ve hakikat düşman olan herkes ahirette de kendisi için kötü bir son hazırlamış olur. Yüce Allah, Tebbet suresinde Ebu Leheb ve karısının akıbetini bildirirken; benzer durumlar için uyarıda bulunmaktadır.

Tebbet Suresi'nin Okunuşu

- ✓ Bismillâhirrahmânirrahîm.
- ✓ 1. Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebbe.
- ✓ 2. Mâ aġnâ anhu mâluhu ve mâ keseb.
- ✓ 3. Seyaslâ nâran zâte leheb.
- ✓ 4. Vemraetuhû, hammâlel hatab.
- ✓ 5. Fî cîdihâ hablun min mesed.

Tebbet Suresi'nin Anlamı

- ✓ Rahmân Rahîm Olan Allah'ın Adıyla
- ✓ 1. Ebû Leheb kahrolsun. Zaten kahroldu.
- ✓ 2. Ona ne malı ne de kazandığı fayda vermedi.
- ✓ 3. O, alevli bir ateşe girecektir,
- ✓ 4-5. Karısı da, boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu halde sırtında odun taşıyarak (o ateşe girecektir).